

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 29 hallituksen esityksestä laiksi musiikkioppilaitoksista

Eduskunta on 28 päivänä lokakuuta 1994 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 258.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina opetusneuvos Matti Vatka opetusministeriöstä, ylijohtaja Aslak Lindström opetushallituksesta, rehtori Lassi Rajamaa Sibelius-Akatemiasta, rehtori Pekka Vapaavuori Kuopion konservatoriosta, rehtori Matti Soini Turun konservatoriosta, rehtori Tuomas Kinberg Lahden Musiikkikoulusta, rehtori Erkki Vähäsarja Jokilaaksojen Musiikkiopistosta, rehtori Kjerstin Sikström Nylands Svenska Musikläroanstalt -nimisestä oppilaitoksesta, toiminnanjohtaja Aimo Ritaluoto Suomen Musiikkioppilaitosten Liitosta, apulaisosastopäällikkö Pentti Aho Opetusalan Ammattijärjestö OAJ:stä ja erityisasiantuntija Ismo Porna Suomen Kuntaliitosta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki musiikkioppilaitoksista, jolla kumottaisiin vuonna 1987 annettu musiikkioppilaitoslaki. Laissa tarkoitettuja musiikkioppilaitoksia olisivat musiikkiopistot ja konservatoriot, joissa molemmissa annetaan perusopetusta ja konservatorioissa erityisesti alan ammatillista koulutusta. Valtionosuutta saavat musiikkikoulut muuttuvat lakiehdotuksen mukaan musiikkiopistoiksi. Oppilaitosverkosto muodostuisi siten kahdesta oppilaitostyyppistä nykyisten kolmen sijasta.

Oppilaitosten itsenäistä liikkumavaraa toiminnan järjestämisessä ehdotetaan lisättäväksi. Oppilaitokset voivat järjestää joidenkin palvelutoimintojen rahoituksen myös palveluista saata-ville maksutuloilla maksupalveluperiaatteen mukaisesti. Lukuisien muutosten johdosta hajanaiseksi muodostunut laki ehdotetaan saatettavaksi ajan tasalle ja yhtenäiseen muotoon.

Ehdottu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Yleistä

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä valiokunta pitää musiikkioppilaitoksia koskevan lainsäädännön uudistamista tärkeänä. Kansalliset ja kansainväliset toimintaympäristön muutokset samoin kuin kansainvälistyminen ja kulttuurisen vuorovaikutuksen kasvu edellyttävät musiikin koulutusjärjestelmän, koulutusrakenteiden ja niitä koskevan lainsäädännön uudistamista. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on lisätä toiminnan joustavuutta ja tarjota mahdollisuudet opetuksen ja opintojen monipuolistamiseen sekä laajempaan kokeilu- ja kehittämistoimintaan.

Oppilaitosverkoston rakenteen selkeyttäminen, opetussuunnitelmien vahvistaminen paikallistasolla ja yhteistyön lisääminen muiden taiteenalojen kanssa antavat musiikin opetukselle hyvät kehittämismahdollisuudet.

Musiikin ja tanssin opetuksessa on tärkeää, että oppilailla on mahdollisuus luovuuden ilmaisemiseen ja että heillä säilyy musisoimisen ja tanssin ilo. Opetuksen tasosta tinkimättä on mahdollista saada kouluissa aikaan vapauden ja kokeilun ilmapiiri, joka turvaa musiikinrakkautta ja -harrastuksen jatkuvuuden ja syvenemisen läpi elämän.

Hallituksen esityksen mukaan opetushallitus vahvistaa valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet ja ylläpitäjä laatii oppilaitoskohtaiset opetussuunnitelmat. Näin oppilaitokset voivat nykyistä joustavammin kehittää opetussuunni-

telmiaan ja opetustaan. Uudistus edistää myös yksilöllisten opetusohjelmien laatimista ja mahdollisuuksia kokeiluihin.

Yksityiskohtaiset perustelut

9 §. Pykälän mukaan muun muassa opetushenkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään asetuksella. Valiokunnalla on ollut käytettävissään asetustuonnos. Valiokunta pitää luonnoksessa olevia kelpoisuusvaatimuksia hyväksyttävänä. Opetushenkilöstölle voidaan kelpoisuusvaatimusten avulla määritellä riittävä ja oppilaitoksissa annettavan opetuksen huomioon ottava pätevyys. Ns. muodollisten kelpoisuusvaatimusten lisäksi Sibelius-Akatemia voisi todeta kelpoiseksi henkilön, joka menestyksellisesti julkisella konsertti-, opetus- tai muulla toiminnallaan tai opinnoillaan on osoittanut saavuttaneensa virkaan tai toimeen vaadittavan taiteellisen, musiikkitieteellisen ja -pedagogisen pätevyyden.

13 §. Pykälän mukaan musiikkioppilaitosten rahoitus määräytyy opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesti. Rahoituslain säännösten mukaan perustamishankkeen ei tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta pidetä irtaimen omaisuuden hankintaa. Tämä on kuitenkin mahdollista, jos erityislaissa niin sääde-

tään. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan musiikkioppilaitoksilla ei esimerkiksi vuokratoimien hankinnan yhteydessä välttämättä ole taloudellisia edellytyksiä mittavampien ja kuitenkin tarpeelliseksi katsottavien kertaluonteisten kalustohankintojen toteuttamiseksi laskennallisten käyttökustannusten rahoituksen turvin. Tällaisia hankintoja voivat olla esimerkiksi äänitysstudiolaitteistot tai vastaavat toiminnalliset kokonaisuudet. Valiokunta katsoo, että kalusto- ja laitehankintoja koskeva erityissäännös tulee ottaa lakiehdotuksen 13 §:ään. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uutta 2 momenttia, jolloin lakiehdotuksessa oleva 2 momentti siirtyy 3 momentiksi.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksyttäisiin muutoin sellaisenaan paitsi 13 § näin kuuluvana:

13 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Perustamishankkeena pidetään myös ammatilliseen opetukseen liittyvää kalusto- ja laitehankintaa. (Uusi 2 mom.)

(3 mom. kuten hallituksen esityksen 2 mom.)

Helsingissä 31 päivänä tammikuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Ala-Harja, varapuheenjohtaja Astala, jäsenet Aula, Gustafsson, Ihämäki, Lindqvist, M. Pietikäinen, Rätty,

Saastamoinen, Suhola (osittain), Tykkyläinen ja Virrankoski sekä varajäsenet Alaranta ja Lahikainen.